

PERSONALEKONTORET

FOLKETINGET

Notat om den historiske udvikling af vederlag, pension m.v. til folketingsmedlemmer

23. februar 2012

Ref.: 11-001087-31

John Baastrup

Personalechef

I det følgende er gengivet hovedtræk af udviklingen særligt med henblik på at forklare, hvorfor de nugældende ordninger ser ud, som de gør.

Grundvederlag

I 1920 fremkom et lovforslag, der helt omkalfatrede det gamle vederlagssystem for rigsdagens medlemmer, idet man erkendte, at vederlaget skulle være mere end blot den tidligere kendte dækning af udgifterne ved opholdet i København.

Vederlaget skulle nu være en slags løn, selv om ordet "løn" ikke blev brugt. Efter forslaget skulle medlemmer, der boede i København have 4.000 kr. om året, mens de, der boede mere end 20 km fra København skulle have 5.200 kr. om året. Samtidig blev det indført, at kun halvdelen af vederlaget blev skattepligtigt.

I 1948 blev der indført 3 zoner for vederlaget, som i 1954 justeredes, således at hele Sjælland blev zone 2.

Justeringen/reformen i 1954 skyldtes en del kritik af skattefritagelsen for halvdelen af grundvederlaget, og derfor introduceredes et skattepligtigt grundvederlag og et skattefrit omkostningstillæg.

Mht. vederlagets størrelse blev denne for første gang i 1964 fastslået som svarende nogenlunde til en tjenstemandsansat ekspeditionssekretær i ministerierne, og siden har der været en mere eller mindre fast kobling til statens tjenstemandslønninger.

I 1986 blev grundvederlaget justeret som led i en større reform. Det betød, at vederlagets størrelse svarede til vederlaget for borgmestre i byer med 20.000 til 25.000 indbyggere. I grove træk svarede det til det antal stemmer, der skulle til for at blive valgt til Folketinget. I sin fremsættelsestale til forslaget udtalte daværende formand Svend Jakobsen, at "Vi har foreslået vederlaget sat til skalatrin 49; det svarer til lønnen til borgmestre i byer med 20.000 til 25.000 indbyggere. Baggrunden for 1986-reformen var bl.a. stigende mødeaktiviteter for folketingsmedlemmer og en kraftig stigning i arbejdsmængden. I forbindel-

se med forarbejdet til ændringerne i 1986 havde man også undersøgt forholdene for medlemmer af det norske Storting og den svenske Riksdag.

Det skal bemærkes, at der trods koblingen til borgmestervederlaget ikke skete en ændring i 1994, hvor vederlaget for borgmestre i byer med 12.501-25.000 indbyggere med virkning fra 1. januar 1994 blev ændret til 458.917 kr. (lr.38). (beløbene er i oktober 1998-niveau).

Først med virkning fra 1. januar 2000 gennemførtes en række ændringer af vederlagsreglerne, samtidig med at muligheden for boliggodtgørelse blev etableret. Folketingsvederlaget blev forhøjet fra 377.328 kr. (lønramme 36) til 465.678 kr. (lønramme 38). På ændringstidspunktet (1999) svarede det til borgmestervederlaget i en mellemstor kommune med 12.501 – 25.000 indbyggere. Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår at "Hovedbestanddelen af medlemmernes vederlag udgøres af et grundvederlag, der ved den seneste regulering i 1986 svarende til vederlaget for borgmestre i kommuner med 20.-25.000 indbyggere. I 1994 blev vederlaget for borgmestre i byer med 12.501-25.000 indbyggere ændret fra skalatrin 49 (lønramme 36) til skalatrin 51 (lønramme 38) i lønskalaen for statstjenestemænd. Det foreslås på denne baggrund at ændre satsen for folketingsmedlemmernes grundvederlag til skalatrin 51".

Arbejdet med vederlagsreformen i 1999 skyldtes ud over den faste forbindelse over Storebælt også opfattelsen af, at folketingsmedlemmerne lønmæssigt sakkede bagud bl.a. i forhold til borgmestre, og i forhold til embedsmænd på chefniveau i centraladministrationen og sidstnævntes muligheder for ekstra løntillæg.

Under drøftelserne i 1999 blev forskellige reguleringsmekanismer da også diskuteret med henblik på, at folketingsmedlemmer ikke igen skulle opleve et vederlagsmæssigt efterslæb.

Årsagen til efterslæbet skyldtes, at medlemmernes vederlag bliver reguleret med den generelle procentregulering, som tjenestemænds løn også reguleres med, mens lønnen til tjenestemænd derudover kan reguleres med tillæg, som finansieres udover de generelle procentreguleringer, dvs. via effektiviseringer, puljer afsat til særlige formål m.v. Det forekommer temmelig vanskeligt at udarbejde et tilsvarende instrument for medlemmerne, bl.a. fordi et folketingsmedlem udfører et hverv, og fordi der ikke gives økonomisk belønning til de ekstraordinært flittige medlemmer. Der blev derfor heller ikke i 1999 indført nogen særlig reguleringsmekanisme i valgloven udover den generelle reguleringsprocent.

Sammenligningen med borgmestre stammer formentlig tilbage fra vederlagsreformen i 1986, som nævnt ovenfor. Det skal medgives, at medlemmerne

ved vederlagsreformen i 1999 måske også i nogen grad blev efterladt med det indtryk, at reguleringen var helt på plads ud fra en formodning om, at når man fulgte borgmestrene, så ville alt være i orden, også i forhold til tjenestemændene.

Omkostningstillæg

I 1902 blev der som nævnt skabt et system, hvis ingredienser fortsat kan ses i det nugældende aflønningssystem – en differentiering pga. afstand og et skattefrit beløb.

Imidlertid blev det egentlige skattefrie omkostningstillæg først indført i 1954 med den siden da kendte sondring mellem et skattepligtigt folketingsvederlag og et skattefrit omkostningstillæg efter bopæl.

Omkostningstillæggets størrelse blev fastlagt til tre niveauer, og det skulle ifølge motiverne dække almindelige repræsentationsudgifter, udgifter til porto og telefonsamtaler, rejser til møder i valgkredsen, udgifter under rejser til og ophold i København under Folketingets møder og endelig udgifter til modtagelse af vælgere i København.

I forbindelse med vederlagsreformen i 1999 blev omkostningstillægget ændret til de nugældende to niveauer.

Eftervederlag

Eftervederlaget blev indført i 1965, og udgjorde da 3 måneders eftervederlag, som et udtrædende medlem var berettiget til, hvis udtræden skete som følge af folketingsvalg.

I 1979 blev eftervederlagsbestemmelsen ændret, således at et medlem herefter ville modtage eftervederlag i en periode på 1 måned for hvert hele år, den pågældende sammenlagt havde været medlem af Folketinget, og således at eftervederlaget kunne ydes i mindst 3 måneder og højst 12 måneder. Ydermere blev betingelsen for at opnå eftervederlag ændret således at eftervederlag udbetaltes ved udtræden som følge af folketingsvalg eller sygdom.

Pension og førtidsfolketingspension

I 1946 besluttedes det, at Rigsdagens medlemmer skulle oppebære pension. Tidligere bortfaldt vederlaget straks fra den dag, da mandatet ophørte. Der havde i årenes løb dannet sig en pensionslignende understøttelsesordning, som udbetaltes til tidligere medlemmer, hvis disse økonomiske forhold talte herfor. Man fandt ikke dette tilfredsstillende, og derfor blev der etableret en egentlig pensionsordning, herunder også enkepension.

Pensionsalderen blev fastsat til 65 år. Forudsætningen for pension var en medlemsperiode på mindst 10 år, og at en del af medlemsperioden var faldet efter det fyldte 50. år.

Værd at bemærke er, at der også indførtes en regel om førtidsfolketingspension, som ligner den nuværende, ligesom der også indførtes modregningsregler for pension.

Endelig skal det bemærkes, at der med indførelsen af pensionsbestemmelserne skete en række henvisninger til tjenestemandssystemets pensionsbestemmelser. Således blev eksempelvis reguleringsordningerne i 1954 fastsat som en direkte henvisning til tjenestemandssystemet.

Dette henvisningssystem er fortsat gældende.

Pensionsalderen blev i 1959 sat op fra 65 år til 67 år. Af bemærkningerne fremgår, at "Pensionsalderen er ændret til 67 år som for tjenestemænd (og folkepensionister)".

I 1986 besluttedes det i forbindelse med en reform af vederlag, partistøtte mv. (omtalt ovenfor) at nedsætte folketingspensionsalderen fra 67 til 60 år. Ifølge daværende formand Svend Jakobsens fremsættelsestale, var dette et led i et samlet forslag, og folketingspensionen nævnes ikke særskilt.

I forbindelse med velfærdsreformen i 2006 blev folketingsmedlemmernes pensionsalder nu udskudt fra 60 til 62 år i perioden fra 2019 til 2022, idet der tilsvarende sker en gradvis forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen. Denne ændring har virkning for personer, der første gang bliver medlem af Folketinget den 1. juli 2007 eller senere. Det svarer til principperne i den tilsvarende bestemmelse i lov om tjenestemandspension, hvorefter forhøjelsen af tjenestemandspensionsalderen får virkning for personer, der blev ansat efter disse reglers ikrafttræden (den 1. januar 2007).